

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittaville yleishyödyllisille yhteisöille myönnettävien veronhuojennusten enimmäisvoimassaoloaikaa pidennettäväksi kahdesta viiteen vuoteen. Myös veronhuojennushakemuksen tekemiselle säädettyä määräaikaa ehdotetaan pidennettäväksi.

Esityksessä ehdotetaan myös lain nimikkeen lyhentämistä sekä huojennuksiin liittyvää valvontaa ja lausuntomenettelyä koskevia muutoksia. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1990 alussa.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja kehittämistarve

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain (680/76) 1 §:n nojalla voidaan yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavan yleishyödyllisen yhteisön tulo- ja varallisuusverolain mukaan veronalainen tulo joko kokonaan tai osittain katsoa verovapaaksi. Kun yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen liikeluokasta ja kunnallisverotuksessa tietyin edellytyksin kiinteistötulosta, vapautus voi koskea vain näitä tuloja. Kiinteistötulosta voidaan veronhuojennus myöntää, jos kiinteistöä on käytetty pääasiallisesti yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen.

Lain 2 §:n mukaan veronhuojennus voidaan myöntää vain silloin, kun veronhuojennusta voidaan pitää perusteltuna yhteisön toiminnan yhteiskunnalle tuottamaan etuun nähden. Huojennusta harkittaessa on otettava huomioon, missä määrin yhteisön varoja ja tuloja käytetään yhteiskunnan kannalta tärkeään yleishyödylliseen toimintaan. Lisäksi on otettava huomioon, merkitseekö yhteisön tiettyä lii-

ketoimintaa koskeva veronhuojennus vastaavaa toimintaa harjoittaville elinkeinonharjoittajille haittaa, joka ei ole vähäinen.

Lain 3 §:ssä on säädetty, että yhteisön voidaan katsoa harjoittavan yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa, jos sen varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen rekisteröitynä puolueena taikka sosiaalisen tai muun yhteiskunnallisesti tärkeitä tarpeita palvelevan toiminnan harjoittaminen. Toiminnan on oltava koko valtakunnan alueen kattavaa tai muutoin laajaa. Lisäksi vaaditaan, että yhteisön toiminta on vakiintuneen muodon saavuttanutta ja pysyvää. Veronhuojennus voidaan myöntää myös edellä tarkoitettun yhteisön järjestörakenteeseen kuuluvalla eri verovelvollisena verotettavalle piiri-, paikallis- tai apuyhdistykselle, jolloin huojennusta harkittaessa voidaan ottaa huomioon koko järjestön toiminta ja hakijan asema siinä.

Veronhuojennus voidaan myöntää enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Veronhuojennusta on haettava viimeistään kuukauden kuluessa sen verovuoden päättymisestä, jolta veronhuojennusta pyydetään.

Ennen huojennuksen myöntämistä valtiovarainministeriön on hankittava hakemuksista yleishyödyllisten yhteisöjen verovapauslautakunnan lausunto. Jos ministeriö ei katso voidensa ratkaista asiaa lautakunnan lausunnon mukaisesti, hakemus on siirrettävä valtioneuvoston ratkaistavaksi.

Ennen hakemuksen ratkaisemista verohallitukselle ja hakijan kotipaikan kunnanhallitukselle sekä, jos olennainen osa toiminnasta tapahtuu kotikunnan ulkopuolella, tämän kunnan kunnanhallitukselle on varattava tilaisuus antaa lausunto hakemuksen johdosta.

Valtiovarainministeriön on määräämästään ajankohdasta alkaen kokonaan tai osittain peruutettava veronhuojennus:

1) jos havaitaan, että yhteisö on muuttunut sellaiseksi, että sitä ei enää voida pitää laissa tarkoitettuna yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavana yleishyödyllisenä yhteisönä;

2) jos se toiminta, josta veronhuojennus on myönnetty, on kokonaan tai osittain muuttunut sellaiseksi, ettei siitä voida enää myöntää veronhuojennusta; tai

3) jos yhteisö ei ole noudattanut veronhuojennuksen edellytykseksi asetettuja ehtoja.

Ennen veronhuojennuksen peruuttamista on yhteisöä kuultava sekä hankittava asiasta yleishyödyllisten yhteisöjen verovapauslautakunnan lausunto. Jos valtiovarainministeriö ei katso voidensa yhtyä verovapauslautakunnan lausuntoon, on huojennuksen peruuttamista koskeva asia siirrettävä valtioneuvoston ratkaistavaksi.

Lain 8 §:n mukaan yhteisön on veroilmoituksen antamisajassa annettava valtiovarainministeriölle asetuksella tarkemmin säädettävä selvitys toiminnastaan jälkikäteisvalvontaa varten.

Valtiovarainministeriö käsittelee vuodessa lähes 700 veronhuojennushakemusta. Hakemuksista viitisenkymmentä jätetään joko kokonaan tai osittain tutkimatta myöhästymisen vuoksi. Hakemusten määrä on vuosi vuodelta kasvanut. Valtioneuvoston ratkaistavaksi siirretään vuosittain parisenkymmentä hakemusta.

Huojennuspäätöksiä on voimassa lähes 1400. Vuosittain on jouduttu pyytämään jälkikäteisvalvontaan tarvittavia selvityksiä 600—700 hakijalta.

Hallinnon kehittämiseksi asetettujen yleisten tavoitteiden mukaan yksittäistapauksia koske-

vien hakemusten käsittelyä ministeriöissä tai valtioneuvostossa tulisi vähentää. Tämän tavoitteen mukaisesti yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennushakemusten käsittelyssä noudatettavaa menettelyä tulisi keventää. Nykyisin noudatettava menettely sitoo suhteettoman paljon hallinnon voimavaroja.

Veronhuojennushakemusten määrä vähenisi huomattavasti, jos veronhuojennusaikaa voitaisiin pidentää. Veronhuojennushakemukset ovat vuodesta toiseen samalla hakijalla lähes samansisältöisiä, joten niiden käsittely joka toinen vuosi on tarpeetonta. Myöhästymisen vuoksi tutkimatta jätettävien hakemusten määrän vähentämiseksi huojennusten hakuaikaa tulisi myös pidentää. Jälkikäteisvalvonta tulisi antaa verotoimistojen tehtäväksi.

2. Asian valmistelu

Puheena olevan lain veronhuojennussäännösten muutostarpeita on käsitelty eräissä valtiovarainministeriön asettamien työryhmien muistioissa. Viimeksi veronhuojennusasioiden käsittelymenettelyä on kosketeltu verovapaiden subjektien tuloverokohtelua ja lahjoitusten vähentämisoikeutta selvittävän työryhmän muistiossa (1987: VM 31). Nyt ehdotetut muutokset perustuvat osittain mainitun työryhmän ehdotuksiin.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittaville yhteisöille hakemusten perusteella myönnettävät veronhuojennukset merkitsevät arviolta 40 miljoonan markan vuotuista verotukea. Ehdotettujen muutosten koskiessa hakemusten käsittelymenettelyä, taloudellista vaikutusta olisi vain hakemusten tekemiselle säädetyin määräajan pidentämisellä. Tutkimatta jätettävien hakemusten määrän vähentäessä verotuki kasvaisi 1—2 miljoonalla markalla.

Uudistuksen seurauksena vuosittain käsiteltävien hakemusten määrä vähenisi uudistuksen voimaantulon jälkeisten 2—3 vuoden aikana nykyisestä määrästä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Lain nimike. Lain pitkä ja käytössä hankala nimike ehdotetaan lyhennettäväksi nimikkeeksi Laki eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista.

1 §. Lain 1 §:stä ehdotetaan poistettavaksi tulo- ja varallisuusverolain säädöskokoelman numero.

4 §. Veronhuojennus ehdotetaan nykyisen kahden vuoden sijasta voitavan myöntää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Tarvittaessa huojennus voitaisiin myöntää olemaan voimassa lyhyemmän ajan, ja toisaalta yhteisöllä olisi mahdollisuus hakea uutta veronhuojennusta, jos se esimerkiksi ryhtyy harjoittamaan liiketoimintaa, josta veronhuojennusta ei ole aikaisemmin haettu.

6 §. Veronhuojennusta ehdotetaan voitavan hakea nykyisen yhden kuukauden sijasta neljän kuukauden kuluessa sen verovuoden päätymisestä, jolta vapautusta pyydetään. Hakuaika päättyisi tällöin yleensä huhtikuun lopussa.

Lausuntojen pyytämisestä verohallitukselta ehdotetaan luovuttavaksi, koska käytännössä verohallituksen lausunnossa on viitattu vain vero toimiston antamiin tietoihin.

8 §. Kun vero toimistolla paikallistuntemuksensa perusteella on paremmat mahdollisuudet valvoa veronhuojennuksen saaneen yhteisön toimintaa kuin valtiovarainministeriöllä, jälkikäteisvalvonta ehdotetaan annettavaksi vero toimiston tehtäväksi. Tämän vuoksi yhteisön ei enää tarvitsisi lähettää erillistä selvitystä toiminnastaan valtiovarainministeriölle. Vastedes riittäisi, että yhteisö liittää vero ilmoitukseensa toimintakertomuksen ja tilintarkastajain vaakuituksen kirjanpidon järjestämisestä lain edellyttämällä tavalla. Muut selvityksessä vaa-

dittavat asiakirjat yhteisön on annettava vero toimistolle muutoin vero ilmoituksen yhteydessä. Tämän jälkeen vero toimisto harkitsee, onko yhteisön toiminta verovuonna ollut sellaista kuin veronhuojennuspäätöstä tehtäessä on edellytetty. Tarvittaessa vero toimisto tekisi valtiovarainministeriölle esityksen veronhuojennuksen peruuttamisesta.

2. Tarkemmat säännökset

Lakiehdotuksessa ehdotettujen muutosten toteuttaminen edellyttää myös yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun asetuksen (681/76) muuttamista. Luonnos asetuksen muuttamisesta on tämän lakiehdotuksen liitteenä.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990. Jos veronhuojennuspäätös tehdään sanotun päivän jälkeen, voidaan veronhuojennus hakemuksesta poiketen myöntää enintään viideksi vuodeksi.

4. Säättämisyjärjestys

Koska lakiehdotuksessa ei ole kysymys uudesta tai lisätystä verosta, lakiehdotus olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa säättämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i**yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista 13 päivänä elokuuta 1976 annetun lain (680/76) nimike sekä 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 ja 2 momentti ja 8 §:n 1 momentti näin kuuluviksi:

L a k i**eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista****1 §**

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen tulo, joka tulo- ja varallisuusverolain mukaan on veronalaista, voidaan valtion- ja kunnallisverotuksessa katsoa osittain tai kokonaan verovaapaaksi sen mukaan kuin tässä laissa säädetään, kiinteistötulo kuitenkin vain 2 momentissa säädettyssä tapauksessa.

4 §

Valtiovarainministeriö myöntää lain mukaisen veronhuojennuksen määräajaksi, kuitenkin enintään viideksi verovuodeksi kerrallaan. Ennen veronhuojennuksen myöntämistä valtiovarainministeriön on hankittava asiasta lausunto yleishyödyllisten yhteisöjen verovapauslautakunnalta. Jollei ministeriö katso voivansa yhtyä verovapauslautakunnan lausuntoon, huojennuksen myöntämistä koskeva asia on siirrettävä valtioneuvoston ratkaistavaksi.

6 §

Tämän lain mukaista vapautusta on haettava kirjallisesti neljän kuukauden kuluessa sen verovuoden päättymisestä, jolta vapautusta pyydetään. Hakemukseen on liitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys, minkä lisäksi

hakija on velvollinen kehotuksesta antamaan tarvittaessa muita lisätietoja ja selvityksiä.

Ennen hakemuksen ratkaisemista on hakija-yhteisön kotikunnan kunnanhallitukselle varattava asetettavassa määräajassa tilaisuus antaa lausunto hakemuksen johdosta. Jos olennainen osa yhteisön toiminnasta tapahtuu muussa kunnassa kuin yhteisön kotikunnassa, voidaan myös tämän kunnan kunnanhallitukselle varata tilaisuus antaa lausuntonsa.

8 §

Tämän lain nojalla myönnetty veronhuojennus ei vapauta yhteisöä siitä ilmoittamisvelvollisuudesta, joka sillä ilman huojennusta olisi verotuslain (482/58) mukaan. Yhteisön on lisäksi vuosittain samassa ajassa, jossa sen on annettava veroilmoitus, annettava vero toimistolle sellainen selvitys kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Verotoimisto voi tehdä valtiovarainministeriölle esityksen veronhuojennuksen peruuttamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1990. Jos ennen lain voimaantulopäivää tehtyyn hakemukseen annetaan päätös tuon päivän jälkeen, veronhuojennus voidaan myöntää hakemuksesta poiketen enintään viideksi vuodeksi.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1989

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Laki

yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksesta 13 päivänä elokuuta 1976 annetun lain (680/76) nimike sekä 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 ja 2 momentti ja 8 §:n 1 momentti näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

Laki

yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista

1 §.

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen tulo, joka tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) mukaan on veronalaista, voidaan valtion- ja kunnallisverotuksessa katsoa osittain tai kokonaan verovapaaksi sen mukaan kuin tässä laissa säädetään, kiinteistötulo kuitenkin vain 2 momentissa säädetyssä tapauksessa.

4 §.

Valtiovarainministeriö myöntää lain mukaisen veronhuojennuksen määrääjäksi, kuitenkin enintään kahdeksi verovuodeksi kerrallaan. Ennen veronhuojennuksen myöntämistä valtiovarainministeriön on hankittava asiasta lausunto yleishyödyllisten yhteisöjen verovapauslautakunnalta. Jollei ministeriö katso voivansa yhtyä verovapauslautakunnan lausuntoon, on huojennuksen myöntämistä koskeva asia siirrettävä valtioneuvoston ratkaistavaksi.

6 §.

Tämän lain mukaista vapautusta on haettava kirjallisesti viimeistään kuukauden kuluessa sen verovuoden päättymisestä, jolta vapautusta pyydetään. Hakemukseen on liitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys, minkä lisäksi hakija on velvollinen kehotuksesta antamaan tarvittaessa muita lisätietoja ja selvityksiä.

Ehdotus

Laki

eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista

1 §

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen tulo, joka tulo- ja varallisuusverolain mukaan on veronalaista, voidaan valtion- ja kunnallisverotuksessa katsoa osittain tai kokonaan verovapaaksi sen mukaan kuin tässä laissa säädetään, kiinteistötulo kuitenkin vain 2 momentissa säädetyssä tapauksessa.

4 §

Valtiovarainministeriö myöntää lain mukaisen veronhuojennuksen määrääjäksi, kuitenkin enintään viideksi verovuodeksi kerrallaan. Ennen veronhuojennuksen myöntämistä valtiovarainministeriön on hankittava asiasta lausunto yleishyödyllisten yhteisöjen verovapauslautakunnalta. Jollei ministeriö katso voivansa yhtyä verovapauslautakunnan lausuntoon, huojennuksen myöntämistä koskeva asia on siirrettävä valtioneuvoston ratkaistavaksi.

6 §

Tämän lain mukaista vapautusta on haettava kirjallisesti neljän kuukauden kuluessa sen verovuoden päättymisestä, jolta vapautusta pyydetään. Hakemukseen on liitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys, minkä lisäksi hakija on velvollinen kehotuksesta antamaan tarvittaessa muita lisätietoja ja selvityksiä.

Voimassa oleva laki

Ennen hakemuksen ratkaisemista on *verohallitukselle ja* hakijayhteisön kotikunnan kunnallishallitukselle varattava asetettavassa määräajassa tilaisuus antaa lausunto hakemuksen johdosta. Jos olennainen osa hakijayhteisön toiminnasta tapahtuu muussa kunnassa kuin hakijayhteisön kotikunnassa, voidaan myös tämän kunnan kunnallishallitukselle varata tilaisuus antaa lausuntonsa.

8 §.

Tämän lain nojalla myönnetty veronhuojennus ei vapauta yhteisöä siitä ilmoittamisvelvollisuudesta, joka sillä ilman huojennusta olisi verotuslain (482/58) mukaan. Yhteisön on lisäksi vuosittain samassa ajassa, jossa sen on annettava veroilmoitus *verolautakunnalle*, toimitettava valtiovarainministeriölle *toiminnastaan* sellainen selvitys kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Ehdotus

Ennen hakemuksen ratkaisemista on hakijayhteisön kotikunnan *kunnanhallitukselle* varattava asetettavassa määräajassa tilaisuus antaa lausunto hakemuksen johdosta. Jos olennainen osa *yhteisön* toiminnasta tapahtuu muussa kunnassa kuin *yhteisön* kotikunnassa, voidaan myös tämän kunnan *kunnanhallitukselle* varata tilaisuus antaa lausuntonsa.

8 §

Tämän lain nojalla myönnetty veronhuojennus ei vapauta yhteisöä siitä ilmoittamisvelvollisuudesta, joka sillä ilman huojennusta olisi verotuslain (482/58) mukaan. Yhteisön on lisäksi vuosittain samassa ajassa, jossa sen on annettava veroilmoitus, *annettava verotoimistolle* sellainen selvitys kuin asetuksella tarkemmin säädetään. *Verotoimisto voi tehdä valtiovarainministeriölle esityksen veronhuojennuksen peruuttamisesta.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 1990. Jos ennen lain voimaantulopäivää tehtyyn hakemukseen annetaan päätös tuon päivän jälkeen, veronhuojennus voidaan myöntää hakemuksesta poiketen enintään viideksi vuodeksi.

Asetus

yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun asetuksen muuttamisesta

Valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvia asioita käsittelemään määrätyn ministerin esittelystä

kumotaan yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista 13 päivänä elokuuta 1976 annetun asetuksen (681/76) 1 § sekä *muutetaan* asetuksen nimike ja 2 § näin kuuluviksi:

Asetus

eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista

2 §

Yhteisön, jolle on myönnetty eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetussa laissa tarkoitettu veronhuojennus, on sanotun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu selvityksenä annettava verotoimistolle jäljennös yhteisön veroilmoituksesta ja sen liitteistä sekä muista verotoimistolle toimitettavis-

ta asiakirjoista ja tiedoista, viimeksi päättyneen toimintavuoden toimintakertomus sekä tilintarkastajain vakuutus siitä, että kirjanpito on järjestetty lain 8 §:n 2 momentin mukaisesti.

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1990.

